

Ansvarsärenden i korthet

Av de anmälningar som görs till HSAN förorsakas åtskilliga av kommunikationsproblem eller bristfälliga rutiner i vården. Här redovisas några olika typer av missförstånd eller misstag, som kanske inte medfört allvarliga skador, men i varje fall förorsakat ilska eller bitterhet hos patienterna.

Recept till fel person

Anmälare: Patienten
Anmäld: Distriktsläkare
Orsak: Felaktigt namn på recept HSAN 56/98

En 55-årig kvinna hade flera gånger sökt vid distriktsläkarmottagningen för muskelsmärter av fibromyalgikaraktär. Hon sökte nu i juni 1997 på grund av huvudvärk samt att hon oroade sig för en lång och tröttsam resa.

Utredning

Den anmälda läkaren ordinerade det stämningshöjande läkemedlet Fontex. Sedan patienten börjat använda medicinen märkte hon att det stod en annan persons namn på förpackningen. Hon trodde att apoteket förväxlat hennes medicin med en annan patients, men det visade sig att medicinen var den rätta trots det felaktiga namnet.

Läkaren har konstaterat att ett annat namn och personnummer registrerats

på receptet när det skrevs ut »i datajournalen». Han framhåller att han gett patienten noggrann information om läkemedlet.

Bedömning och beslut

För att undvika denna typ av förväxling anser nämnden det är viktigt att använda rutiner för att kontrollera att rätt preparat, i rätt styrka och dosering skrivs ut till rätt person. Läkaren har inte använt en sådan kontroll. Ovanligt nog har receptet expedierats på apoteket utan kontroll av personuppgifterna. Läkaren har av oaktamhet åsidosatt sina skyldigheter när han skrev ut läkemedel i fel namn. Läkemedlet har dock varit det korrekta och patienten fick noggrann information om läkemedlet. Felet är därför inte sådant att disciplinpåföljd är påkallad.

Sekretess mellan makar

Anmälare: Hustrun
Anmäld: Gynekolog
Orsak: Maken meddelades hustruns provsvar HSAN 1455/98

En 28-årig kvinna behandlades av privatpraktiserande gynekolog för barnlöshet. Blodprov togs vid två tillfällen under våren 1998. Vid återbesök fick hon veta att hon inte haft någon ägglossning under denna period. Läkaren ordinerade henne Clomivid.

Utan patientens kännedom sökte hennes make upp läkaren en vecka senare. Han fick del av provsvaren och hennes problem diskuterades. Maken hade inte behövt styrka sin identitet.

Patienten anser att läkaren lämnat ut sekretessbelagda uppgifter om henne.

Utredning

Läkaren hade vid återbesöket meddelat patienten att ultraljudsundersökning och progesteronvärdet talade för att hon inte haft ägglossning. Eftersom patienten »uttalade en närmast desperat önskan att bli gravid inom en mycket snar framtid» erbjöds hon medicinering för att stimulera ägglossning. Hon informerades också om att övriga prov hade varit normala.

Patientens make hade sedan, utan att beställa tid, kommit till mottagningen, eftersom han ville diskutera sin makas problem och få närmare information om behandling av ofrivillig barnlöshet. Det framkom att hustrun var mycket ledsen och orolig inför den planerade hormonbehandlingen. Läkaren informerade maken om risker med denna och även om vad en provrörsbefrukning innebar. Mannen önskade också information om makans provsvar och han fick en utskrift av provresultaten.

Vid samtalet hade mannen gett läkaren informationer, som visade att han uppenbarligen var patientens make, varför hon inte begärt att han skulle legitimera sig. Läkaren menar att en utredning av ofrivillig barnlöshet görs av två parter, dvs av både mannen och kvinnan. Detta innebär att båda är invol-

ANNONS

verade i utredningen och har rätt att ta del av resultaten av de prov som tagits för att utreda orsaker till barnlösheten. Maken uppträdde också som en person som på alla sätt ville medverka till att utredningen skulle leda fram till uppfyllande av deras gemensamma önskan om ett barn.

Bedömning och beslut

Nämnden anser att läkarens undersökning och behandling av patienten varit adekvat.

Enligt lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonal inte obehörigen röja vad han eller hon i sin verksamhet fått veta om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Läkaren har vidgått att hon till maken lämnat ut skriftliga och muntliga uppgifter angående patienten. Det var fel att delge maken dessa skriftliga uppgifter och läkaren har härigenom åsidosatt sina skyldigheter. Mot bakgrund av att en utredning om barnlöshet i de allra flesta fall omfattar både kvinnan och mannen och med hänsyn till omständigheterna i övrigt har läkaren emellertid haft anledning utgå från att maken varit insatt i den pågående utredningen. Läkarens fel framstår därför som ursäktligt. Anmälan skall därför inte medföra disciplinpåföljd.

Plasmainfusion mot patientens vilja

Anmälare: Patienten

Anmäld: Toraxanestesiolog

**Orsak: Patienten hade avsagt sig muntligen och skriftligen att ta emot blod
HSAN 775/98**

En 45-årig man skulle opereras vid en toraxkirurgisk klinik. Vid samtal med läkare vid kliniken hade han klargjort sin ståndpunkt beträffande blodtransfusioner och lämnat ett kort till journalen i vilket han avsåg sig att ta emot blod. Trots detta hade han postoperativt behandlats med en enhet blodplasma. Han upplevde detta som oerhört kränkande.

Utredning

Läkaren säger sig ha varit fullt informerad om patientens tro och hade inte

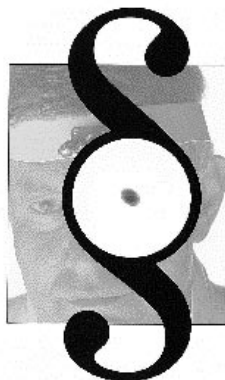
haft för avsikt att kränka honom. Det beklagliga misstaget hade begåtts helt oavsiktligt. På IVA hade han fått rapport från den läkare som sövt patienten att denne vägrade att ta emot blod. Senare meddelade den IVA-sköterska som ansvarade för patienten att han hade blött 200 ml under den senaste timmen. Medveten om att det var angeläget att patienten inte skulle behöva blodtransfusion gjorde läkaren misstaget att ordinera plasma för att förhindra vidare blödning. Han tar på sig skulden för det inträffade, men vill inte gå med på att han »fullständigt nonchalerade» patientens önskan. När misstaget uppdagades informerade han patienten och bad om ursäkt. Han framhåller slutligen att överföring av både skriftlig och muntlig information varit fullständig och att rutinerna i detta avseende inte kan ifrågasättas.

Bedömning och beslut

Vården skall så långt möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Patienten skall visas omtanke och respekt.

Nämnden finner det ostridigt att patienten gett uttryck åt att han inte önskade erhålla någon form av blod. Läkaren har hävdatt att han helt oavsiktligt gjort misstaget att ordinera plasma för att förhindra vidare blödning. Han har dock behandlat patienten mot dennes uttryckliga önskemål. Hans invändningar kan inte frita honom från ansvar och nämnden anser att han handlat oaktsamt. Läkaren ålades en erinran.

En av nämndens ledamöter (läkare) ansåg felet ursäktligt och att disciplinpåföljd därför inte skulle åläggas läkaren. •

TILLVÄXT

FAKTORER

Särtryck av en serie i Läkartidningen 1995

Alla kroppens celler reagerar på olika signalämnen i omgivningen, ämnen som styr deras fundamentala livsprocesser.

Dessa ämnen kallas kollektivt tillväxtfaktorer. En serie i Läkartidningen 1995 om dem speglar tendenser i dagens medicinska forskning och pekar på några tillämpningsområden.

Området är i början av en snabb utveckling och många produkter är under utprövning för klinisk användning.

Häftet omfattar 12 artiklar på sammanlagt 56 sidor + färgomslag. Priset är 90 kronor. Vid köp av 11–50 ex 82 kronor, vid högre upplagor 77 kronor/exemplar.

Beställer härmed

..... ex Tillväxtfaktorer

Namn

Adress

Postnummer/Postadress

Insändes till Läkartidningen,
Box 5603, 114 86 Stockholm

Märk gärna kuvertet
»Tillväxtfaktorer»

Telefax: 08-20 76 19